Rok V. Kraków Podgórze, Poniedziałek 17 Czerwca 1907 Nr. 162

2 **Cena Numeru wszędzie** Centy (4 halerze).

PRENUMERATA

miesięczna wszędzie, zarówno w Krakowie jak na prowincyi 2 K, już z dostawą do domu, względnie z przesyłką pocztową. — **Prenumerata za granicą** 2 marki, 3 franki, 1 rs. 20 kop.

POJEDYNCZE EGZEMPLARZE NABYWAĆ MOŻNA WE WSZYSTKICH AGENCYACH PISM i NA WSZYSTKICH DWORCACH KOLEJOWYCH.

NOWINY

Dziennik niezawisły demokratyczny illustrowany.

OGŁOSZENIA

za wiersz petitu 16 hal., za każdy następny raz 12 hal., drobne ogłoszenia po 4 halerze od wyrazu (minimum 50 hal.). Nadesłane za wiersz petitowy 50 hal., spody na każdej stronie po 3 Kor. — Załączniki 20 Kor. za tysiąc.

Inseraty prowadzi w swoim zarządzie p. M. Hupczyc.

Administracya „NOWIN": ulica Zacisze L. 7, otwarta od 9—1 w południe i od 3—5 popołudniu.

Na Lwów Skład i Ekspedycya: Agencya Sokołowskiego, Pasaż Hausmana L. 2.

Redakcya i Administracya „Nowin": Kraków, ul. Zacisze L. 7, Tel. 512, Redaktor przyjmuje od godziny 11 do 12 w południe. — Ekspedycya „Nowin" poranna w drukarni Rynek gł. L. 8.

REDAKTOR NACZELNY: **LUDWIK SZCZEPAŃSKI.**

Wiadomości ustnie, telefonicznie i listownie przyjmuje Redakcya (Tel. 512) od godziny 9 rano do godziny 8 wieczorem w biurze przy ul. Zacisze 7, Rękopisów nie zwraca się.

„NOWINY" wychodzą wieczorem o 5 i zrana o 8. Cena numeru 4 ct. (8 hal.). W poniedziałki i dni poświąteczne „Nowiny" wychodzą o 9 zrana. Cena 2 ct.

Zamach stanu w Petersburgu.

Rozwiązanie Dumy. — Manifest carski. — Nowa ordynacya wyborcza. — Aresztowania. — Policyjno-wojskowe rządy.

Petersburg. 16 bm. godzina szósta i pół rano. (Pet. ag. tel.). Ukazem do senatu kierującego z dnia dzisiejszego tj. 16 czerwca zarządza car: 1) Rozwiązanie Dumy, 2) Nowe wybory rozpocząć się mające 1-szego (14) września br., 3) Zebranie się nowej Dumy w dniu 1-go (14) **listopada br.**

Petersburg. (Pet. ag. tel.). Ukaz carski z wczoraj przerywa sesyę Rady państwa do 14-go listopada br.

Manifest carski.

Petersburg. (Petersburska ajencya telegraficzna). Ogłoszonym został następujący manifest carski:

My Mikołaj II, z bożej łaski cesarz i samowładca Rosyi, car Polski, wielki książę Finlandyi i t. d. oświadczamy wszystkim naszym wiernym poddanym:

Stosownie do naszego rozkazu i naszych wskazówek, od czasu rozwiązania pierwszej Dumy, rząd nasz przedsięwziął szereg zarządzeń, mających na celu uspokojenie kraju i przywrócenie normalnego biegu spraw państwowych. Druga Duma, zwołana przez Nas, była powołaną, stosownie do naszej woli panującego, do przyczynienia się do uspokojenia Rosyi, przez czynność ustawodawczą, bez której nie możliwem jest życie państwowe i udoskonalenie naszej formy rządu, dalej przez zbadanie budżetu dochodów i wydatków, które jest decydującem dla naszego życia gospodarczego, a w końcu przez racyonalne korzystanie z prawa interpelacyi rządu, w celu umocnienia wszędzie prawdy i sprawiedliwości. Te przez Nas na wybrańców narodu włożone obowiązki, złożyły na nich ciężką odpowiedzialność i święty obowiązek, używania swoich praw ku racyonalnej pracy w służbie dobra i powrotu do sił państwa rosyjskiego. Takim był nasz zamysł i nasza wola, gdyśmy dali narodowi świeże podstawy nowego życia. Ku naszemu ubolewaniu, znaczna część Dumy nie odpowiedziała naszym nadziejom. Wielu z wybrańców narodu nie przystąpiło do pracy z czystem sercem i nie kierowało się życzeniem wzmocnienia ponownego Rosyi i udoskonalenia jej formy rządu, lecz z jawnym zamiarem pomnożenia niepokoi i przyczynienia się do rozkładu państwa. Działalność tych osób w Dumie tworzyła nie do przebycia przeszkodę dla owocnej pracy. Wrogiego ducha wniesiono do samej Dumy, który przeszkodził połączeniu się dostatecznej liczby jej członków, którzy chcieli pracować w interesie ojczyzny. Z tego powodu nie dyskutowano w Dumie nad daleko sięgającemi zarządzeniami, wniesionemi przez nasz rząd, opóźniano zbadanie tych zarządzeń lub odrzucano je. Duma nie udzieliła rządowi żadnego moralnego poparcia przy przywróceniu porządku. Duma, nie zbadawszy budżetu, przeszkodziła celowe poparcie wielu żywotnych potrzeb narodu. Prawo interpelowania rządu zostało przez większą część Dumy przeobrażonem w środek walki przeciw rządowi i używane do tego, aby w szerokich kołach ludności szerzyć nieufność do rządu. Na koniec zaszedł fakt, który nie ma równego w annałach historyi: Władze odkryły sprzysiężenie części członków Dumy, skierowane przeciw państwu i przeciw władzy cara. Gdy zaś nasz rząd zażądał czasowego wykluczenia „aż do ukończenia postępowania sądowego" pięćdziesięciu pięciu członków Dumy, którzy są obwinieni o zbrodnicze czynności i aresztowania najbardziej z pomiędzy nich skompromitowanych, Duma nie uczyniła natychmiast zadość temu ustawowemu żądaniu, które nie dopuszczało zwłoki.

Wszystko to spowodowało nas do rozwiązania drugiej Dumy ukazem do senatu z dnia 16 czerwca i wyznaczenia terminu zwołania nowej na dzień 14-go listopada.

Skoro jednak wierzymy w miłość ojczyzny i usposobienie naszego narodu dla państwa, stwierdzamy, że powodem wykazującego braki złego wyniku działalności Dumy było to, że wskutek nowości tej instytucyi i niedoskonałości ordynacyi wyborczej, ciało ustawodawcze nie było prawdziwą reprezentacyą potrzeb i życzeń narodu. Skutkiem tego postanowiliśmy, **pozostawiając w mocy wszystkie prawa** dane naszym poddanym **manifestem** z dnia 30 października r. 1905, o ustawach zasadniczych, **zmienić sposób postępowania przy powołaniu wybranych narodu do Dumy**, aby każda część narodu miała tam swoich wybranych. Duma, która powołaną jest państwo rosyjskie ponownie wzmocnić, musi, pod względem swego ducha, być **rosyjską. Inne narodowości, które należą do naszego państwa, muszą mieć w Dumie reprezentantów swoich potrzeb, nie mogą jednakże zjawić się i nie zjawią się w liczbie, która daje im możność być sędziami**, rozstrzygającymi o kwestyach czysto rosyjskich. **W obszarach granicznych państwa, gdzie ludność nie osiągnęła jeszcze dostatecznego obywatelskiego rozwoju, muszą być wybory do Dumy czasowo suspendowane.** Wszystkie te zmiany ordynacyi wyborczej nie mogły nastąpić na zwykłej drodze ustawodawczej w Dumie, której skład przez nas został uznanym za niezadowalający, właśnie z powodu niedoskonałości postępowania przy wyborze członków Dumy. Tylko ta władza, która dała pierwszą ustawę wyborczą, **historyczna władza carów rosyjskich**, uprawnioną jest, ustawę tą znieść i zastąpić nową. Bóg dał nam naszą carską władzę nad naszemi ludami, przed jego ołtarzem odpowiemy za losy państwa rosyjskiego. Na ufności w to opieramy silne postanowienie doprowadzenia do końca zaczętego przez nas wielkiego dzieła zreformowania Rosyi, której dajemy nową reformę wyborczą. Oczekujemy od naszych wiernych poddanych, że także i na tej drodze, na którą wstąpiliśmy, będą jednomyślnie i pełni siły służyć ojczyźnie, będą silną podporą jej siły, jej wielkości i jej sławy.

Dan w Peterhofie 16 czerwca 1907 r.

Mikołaj.

Nowa ordynacya wyborcza w Rosyi.

Petersburg. (Pet. aj. tel.). Ogłoszona wczoraj nowa ordynacya wyborcza utrzymuje nadal ogólne zasady dotychczasowej ordynacyi. W guberniach, tak, jak dotychczas, wybory będą dokonane przez specyalne zgromadzenia wyborców poszczególnych klas ludności, które i dotychczas wybierały. **Ani jedna klasa**, ani jedna osoba, które dotychczas prawo wyborcze posiadały, **nie tracą** go i wszystkie będą brały udział w wyborze członków Dumy w dotychczasowym porządku. **Różnica** nowej ordynacyi wyborczej od starej polega na tem, że przez nową ordynacyę wyborczą każdej klasie ludności, mianowicie **właścicielom ziemskim, chłopom, mieszczanom i robotnikom** będzie zapewnioną najmniejsza liczba w reprezentacyi ludowej. Z drugiej strony daje nowa ordynacya **uprzywilejowane** stanowisko przy wyborach klasie **inteligentnej** i pod względem społecznym **zdatnej do odporności**, mianowicie przez to, że największa będzie liczba wyborców tych klas na zgromadzeniach wyborców w porównaniu z przedstawicielami klas nieinteligentnych. Przewaga ostatnich podczas wyboru do pierwszej i do drugiej Dumy miała za skutek przepełnienie Dumy posłami, którym zbywało na wszelkiem przygotowaniu do zrozumienia spraw zarządu państwa i administracyi, a z których znaczna część nie miała nawet elementarnego wykształcenia. Wreszcie **zmniejsza** nowa ordynacya wyborcza **liczbę zastępców** tych marchii granicznych Rosyi, **Polski i Kaukazu, które nie zrosły się z państwem do tego stopnia**, aby ich zastępcy byli przejęci zrozumieniem wspólności ich interesów z interesami czysto rosyjskiej ludności. W marchiach granicznych, w których obywatelskie stosunki jeszcze zupełnie są nie rozwinięte, jak w Turkiestanie, w obszarze jakuckim będą wybory czasowo suspendowane. Nowa ordynacya wyborcza, usuwając **skrajny charakter** pierwszej, obiecuje utworzenie nowej Dumy państwowej o składzie przedstawicieli, którzy już mają doświadczenie w lokalnym samorządzie i są przyzwyczajeni do pokojowej i spokojnej pracy.

Po ogłoszeniu manifestu.

Petersburg. Nastrój po rozwiązaniu Dumy jest na razie spokojnym. Na ulicach widać liczne patrole wojskowe. Na rogach ulic afiszowano ukaz carski i wielu ciekawych tam się gromadzi. Kadeci odbyli w swej kwaterze w mieście naradę bez przeszkody. Wieczorem zebrali się członkowie prawicy na naradę.

Ucieczka posłów, aresztowania i represye rządu.

Petersburg. Z posłów socyalno-demokratycznych, których wydania domagał się Stołypin, **7-miu zdołało się uratować przed aresztowaniem.** — Ostatniej nocy przedsięwzięto około **700 aresztowań.** Garnizon został znacznie wzmocniony przez **wojska** piechoty i konnicy. Na ulicach są ustawione liczne oddziały wojska. Rozporządzenie naczelnika miasta zakazuje publikowania artykułów i doniesień, które mogłyby wywołać **nieprzyjazne usposobienie dla rządu**, rozpowszechniania pism, publicznego pochwalania zbrodni w każdej formie, sprzedaży lub wystawienia na widok publiczny pism, w których zbrodnie są zachwalane, rozszerzania kłamliwych doniesień o rządzie, urzędnikach rządowych, komendantach wojska, rozszerzania nieprawdziwych wiadomości, które mogą podburzyć opinię publiczną o zarządzeniach rządu, o rzekomem nieszczęśliwem położeniu społeczeństwa itd. Winni tych przekroczeń mają być w drodze administracyjnej ukarani grzywną pieniężną do 3000 rb. lub karą **więzienia** do 3-ch miesięcy.

Petersburg. Tutaj, w Moskwie, Kijowie i innych miastach ogłoszono rozporządzenie, że **ataki na rząd**, popełnione **czy to słowem czy drukiem, karane będą karami pieniężnemi lub więzieniem.**

Bunt marynarzy.

Sebastopol. O wydarzeniach na pancernikach „Sinap" i „Tri Swiatitelia", które doprowadziły do aresztowania i wysadzenia na ląd pewnej liczby majtków z powodu buntu, donosi pet. ajencya tel.: Gdy eskadra admirała Cziwieńskiego przed niedawnym czasem przybyła do Tendry, brali udział majtkowie obu wspomnianych pancerników, w licznych zgromadzeniach, urządzanych na wybrzeżu i próbowali potem podnieść rokosz. Chcieli oni wrzucić oficerów do morza i zawładnąć okrętem. Planom tym na czas przeszkodzono, dzięki czujności oficerów i niezwłocznym stosownym zarządzeniom oraz wierności większej części załogi pancernika „Sinap". Na innych okrętach panuje spokój.

Koło polskie.

Wybór prezesa.

Wiedeń. „Polnische Korrespondenz" donosi: Koło polskie zebrało się wczoraj o godzinie 6-tej wieczorem na posiedzenie, aby przedsięwziąć wybór prezydyum. Po dłuższej dyskusyi, którą uznano za poufną, postanowiono na odbywającem się posiedzeniu dokonać tylko wyboru prezesa, zaś zastępców prezesa wybrać na jednem z najbliższych posiedzeń. Posiedzenie przerywano dwa razy, aby poszczególne frakcye miały sposobność do naradzenia się. — W głosowaniu wzięło udział 51 posłów. 49 głosów padło na **Dawida Abrahamowicza**, który został wybrany ponownie prezesem. Rezultat głosowania przyjęli obecni długotrwałymi oklaskami. Dawid Abrahamowicz, zabrawszy głos, podziękował za wybór i mówił: Koło polskie pozostanie i nadal partyą czysto narodową, która będzie zwolennikiem reprezentatywnego rozwoju państwa i będzie kładła największą wagę na parlamentarne, konstytucyjne życie. Wolne od wszelkiego narodowego i polityczno-społecznego antagonizmu, życzy Koło polskie, aby Izba, wyszła z ogólnych wyborów, spełniła nadzieje, jakie do niej przywiązywano. Koło polskie szanować będzie godność Izby i wstrzyma się od agitacyi, które mogłyby rozbudzić namiętności ludu. Koło polskie nie będzie szukało walki, ale w razie ataku będzie umiało skutecznie obronić siebie i swoje narodowe ideały. Łącząc się z tem, co sprawiedliwe, może Koło polskie spokojnie oczekiwać ataku na polską reprezentacyę.

Ludowcy.

Wiedeń. Korespondencya Herzoga donosi: Polskie stronnictwo ludowe wybrało prezesem posła Stapińskiego, jego zastępcami Bojkę i Olszewskiego, sekretarzami Bombę i Ruebenbauera.

Namiestnik hr. Potocki w Wiedniu.

Wiedeń. Przybył tu namiestnik Galicyi hr. Potocki.

Wyścigi konne w Krakowie.

Pierwszy dzień wyścigów zgromadził wczoraj na placu wyścigowym niezwykle liczną publiczność. Wszystkie pawilony były szczelnie zapełnione, na placu roiło się od ludzi. Szczególniej wiele zjawiło się pań, w przepysznych, letnich toaletach. Dzień był piękny, słoneczny, biegi nadzwyczaj ożywione, ruch więc przy totalizatorze wzmagał się z każdą chwilą.

I. *Bieg otwarcia* z płotami. Meta 2400 m. Stanęło koni 7. Pierwszy przyszedł „Timeless" pod rotm. Hagelinem, drugi „Coquin" rotm. Kollera, trzeci „Mafalda" por. Mattauscha. Totalizator 103 za 10 kor. Plac 100:1035.

II. Bieg. Meta 1600 m. Stanęło koni 3. Pierwszy przybył „Gardenia" T. Meichla, drugi „Originell" Mattauscha. Totalizator 10:21, 20:53, 100:215.

III. Bieg. Meta 2000 m. Biegało koni 3. Zwyciężyła „Joannette" Mattauscha, druga przyszła „Sierotka" Ostaszewskiego. Totalizator 10:14, 100:143.

IV. Bieg dwulatek. Meta 1000 m. Stanęły 3 konie. Zwyciężyła „Cytherea" por. Meichla, drugi „Vorbei" również p. Meichla. Tot. 10:13.

V. Bieg. Meta 1200. Stanęło 3 konie. Pierwszy przyszedł „Gyuri" Schossbergera, drugi „Juana" Zangena. Tot. 10:17.

VI. Bieg. Meta 1000 m. Biegały 3 konie. Pierwsza przyszła „Mignonne" p. Nowotnego, druga „Nadzieja" Zangena. Tot. 10:16.

VII. Bieg z przeszkodami, najbardziej zajmujący. Meta 4800 m. Stanęło koni 5. Na drugiej przeszkodzie spadł z konia porucznik Reimer, nie doznawszy poważniejszego obrażenia. Po nadzwyczaj zajmującej walce zwyciężył „Ejfel" Zangena pod właścicielem, drugi „Hippokrates" Hagelina pod właścicielem, trzeci „Cordon" Bartoscha. Tot. 10:17, 20:35. Plac 100:179.

Co słychać w mieście?

Kraków, dnia 17 czerwca 1907.

Nieudała manifestacya. Na wczoraj zwołała partya socyalistyczna „demonstracyjne" zgromadzenie do ujeżdżalni. Jak na „demonstracyę" zgromadziło się w ujeżdżalni wcale mało towarzyszy, bo liczba ich nie przenosiła 800. Przemawiali pp. Misiołek, dr. Marek i inni. Mówiono dużo o nadużyciach i rozbojach wyborczych, mówiono także o tow. Daszyńskim, który „za ideę poszedł do kozy". Ponieważ odezwały się głosy: „Uwolnić go!" część zgromadzonych udała się przed areszt, gdzie ich jednakże policya rozpędziła. Czterech towarzyszów, którzy zbyt energicznie „stawiali się" władzy, aresztowano. Manifestacya więc zrobiła zupełne fiasko.

Nabożeństwo, urządzone przez Polskie Kółko Kontuszowe w Katedrze wawelskiej na podziękowanie Bogu za szczęśliwe wybory, zgromadziło liczną publiczność. Mszę św. odprawił ks. Janicki, przeor OO. Reformatów.

Wydawca: Lucyna Szczepańska. Redaktor odpowiedzialny: Ludwik Szczepański. Druk W. Korneckiego i K. Wojnara w Krakowie.